

Belediye Başkanlarının Emekliliği

Çalışma uzmanı Serdar UĞURLU tarafından kaleme alınan bu çalışmada, belediye başkanlarının tabi oldukları Kanunlar (5434 veya 5510 sayılı Kanun) kapsamında emeklilik şartları, emekli/yaşlılık aylığı, emeklilik ikramiyesi, hizmet birleştirme, ek gösterge, makam/görev/temsil tazminatları ile emekli/yaşlılık aylığı almakta iken belediye başkanı seçilenlerin durumuna ilişkin konulardan bahsedilecek, bu konular hakkında açıklayıcı tablolara ve örnek hesaplamalara yer verilmiştir.

BELEDİYE BAŞKANLARININ EMEKLİLİĞİ

Serdar Uğurlu

Çalışma Uzmanı

1. Giriş

Sosyal güvenlik reformu kapsamında hazırlanan, 16/6/2006 tarihli ve 26200 sayılı Resmî Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununun birçok maddesinin Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilmesi sebebiyle, söz konusu reformun tam anlamıyla hayata geçmesi ertelenmiş, iptal kararları çerçevesinde yeniden düzenlenen hükümler ile söz konusu reform 2008 yılında hayata geçebilmiştir.

Yapılan düzenlemeler çerçevesinde, kamu görevlilerinin sosyal güvenlik haklarında ikili bir ayrıma gidilmiştir. Buna göre, 5434 sayılı T.C. Emekli Sandığı Kanunu kapsamında iştirakçi olanlar, Ekim 2008 tarihi itibarıyla 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi kapsamına alınmıştır. Bu tarihten önce 5434 sayılı Kanun hükümlerine tabi olarak çalışmış olanlara 5434 sayılı Kanun hükümlerine göre işlem yapılmaktadır (5510 sayılı Kanun geçici 4 üncü madde). Ekim 2008 tarihinden sonra kamu görevlisi olanlara ise (belediye başkanları dahil) 5510 sayılı Kanun hükümleri uygulanacaktır.

Bu çalışmada, belediye başkanlarının tabi oldukları Kanunlar (5434 veya 5510 sayılı Kanun) kapsamında emeklilik şartları, emekli/yaşlılık aylığı, emeklilik ikramiyesi, hizmet birleştirme, ek gösterge, makam/görev/temsil tazminatları ile emekli/yaşlılık aylığı almakta iken belediye başkanı seçilenlerin durumuna ilişkin konulardan bahsedilecek, bu konular hakkında açıklayıcı tablolara ve örnek hesaplamalara yer verilecektir.

2. 5434 Sayılı Kanun Kapsamında Emekli Olan Belediye Başkanları

Ekim 2008 tarihinden önce 5434 sayılı T.C. Emekli Sandığı Kanunu kapsamında iştirakçiliği bulunanlar, 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununun yürürlüğe girmesiyle birlikte 5510 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi kapsamına alınmıştır. 5510 sayılı Kanunun geçici 4 üncü maddesi uyarınca, Ekim 2008 tarihinden önce 5434 sayılı Kanun hükümlerine tabi olarak çalışmış olanlara 5434 sayılı Kanun hükümlerine göre işlem yapılmaktadır.

2.1. Emeklilik Şartları

5434 sayılı Kanun kapsamında emekli olabilmek için 2 şart bulunmaktadır. Bunlar “hizmet süresi” ve “yaş” şartıdır.

Öte yandan, 5434 sayılı Kanunda “istek üzerine emeklilik”, “re’sen emeklilik” ve “yaş haddinden emeklilik” olmak üzere, üç emeklilik türü bulunmaktadır. Anılan Kanunun (mülga) 39 uncu maddesi uyarınca belediye başkanları re’sen emekli edilememektedir. Kanunun 40 inci maddesi uyarınca ise farklı bir yaş haddi öngörülmediğinden belediye başkanlarının en geç 65 yaşında emekliye sevk edilmeleri gerekmektedir. Ancak, belediye başkanları bu yaşta emekliye sevk edilmiş olsa da 5335 sayılı Kanunun 30 uncu maddesi gereği (hem emekli aylığı hem de görev aylığını almak suretiyle) görevlerine devam edebileceklerdir.

5434 sayılı Kanun kapsamında emekli olabilmek için 3 farklı yaş/hizmet şartı bulunmaktadır:

1- Temel kurala göre; 5434 sayılı Kanunun (mülga) 39 uncu maddesi uyarınca; 25 fiili hizmet yılını dolduran iştirakçilerden kadın ise 58, erkek ise 60 yaşını dolduranlar istekleri üzerine emekli olabilmektedir.

2- Yine 39 uncu madde uyarınca, 15 fiili hizmet yılını dolduran iştirakçilerden kadın veya erkek fark etmeksizin 61 yaşını dolduranlar istekleri üzerine emekli olabilmektedir.

3- 5434 sayılı Kanunun geçici 205 inci maddesine göre; 8 Eylül 1999 tarihinden önce Emekli Sandığı iştirakçisi olanlar bakımından; kadın iştirakçilerden 20, erkek iştirakçilerden 25 fiili hizmet yılını, ayrıca aynı maddede yer alan kademeli geçiş sürecinde tabi oldukları yaşları (yıllar itibarıyla kadınlarda 38’den 55’e, erkeklerde

43'ten 58'e kadar deęişmektedir) dolduranlar istekleri üzerine emekli olabilmektedir.

2.2. Emeklilere Sağlanan Haklar

Diğer kamu görevlilerinde olduğu gibi belediye başkanlarına emekli olduklarında sağlanan iki temel hak bulunmaktadır. Bunlar "emekli aylığı" ile "emekli ikramiyesi" ödemeleridir.

2.2.1. Emekli Aylığı

Emekli aylığı ödenmesinde esas alınan ödeme unsurlarına aşığıda yer verilmiştir:

Gösterge Aylığı

Ek Gösterge Aylığı

Taban Aylığı

Kıdem Aylığı

Özel Hizmet Aylığı

Makam, Görev ve Temsil Tazminatları

Ek Ödeme

2.2.1.1 Gösterge Aylığı

Gösterge aylığı; emekliliğe esas derece ve kademenin 657 sayılı Kanununun 43/A maddesinde yer alan Aylık Gösterge Tablosu'nda karşılık geldiği rakamlarla aylık katsayısının çarpımı sonucunda bulunan tutardır.

Tablo 1: Aylık Gösterge Tablosu

Dereceler	Kademeler								
	1	2	3	4	5	6	7	8	9
1	1320	1380	1440	1500	-	-	-	-	-
2	1155	1210	1265	1320	1380	1440	-	-	-
3	1020	1065	1110	1155	1210	1265	1320	1380	-

4	915	950	985	1020	1065	1110	1155	1210	1
5	835	865	895	915	950	985	1020	1065	1
6	760	785	810	835	865	895	915	950	9
7	705	720	740	760	785	810	835	865	8
8	660	675	690	705	720	740	760	785	8
9	620	630	645	660	675	690	705	720	7
10	590	600	610	620	630	645	660	675	6
11	560	570	580	590	600	610	620	630	6
12	545	550	555	560	570	580	590	600	6
13	530	535	540	545	550	555	560	570	5
14	515	520	525	530	535	540	545	550	5
15	500	505	510	515	520	525	530	535	5

Ayrıca, devlet memurlarının öğrenim durumlarına göre ilerleyebilecekleri derece ve kademeler 657 sayılı Kanununun 36 ncı maddesinde düzenlenmiştir. Belediye başkanları için de aynı mevzuat kapsamında esas alınan öğrenim durumuna göre yükselebilecekleri derece ve kademelere aşağıdaki tabloda yer verilmiştir:

Tablo 2: Öğrenim Durumuna Göre Yükselinebilecek Derece ve Kademeler

Öğrenim Durumu	Yükselinebilecek	
	Derece	Kademe

İlkokulu bitirenler	7	Son
Ortaokulu bitirenler	5	Son
Ortaokul dengi mesleki veya teknik öğrenimi bitirenler	5	Son
Ortaokul üstü 1 yıl mesleki veya teknik öğrenimi bitirenler	4	Son
Ortaokul üstü 2 yıl mesleki veya teknik öğrenimi bitirenler	4	Son
Liseyi bitirenler	3	Son
Lise dengi mesleki veya teknik öğrenimi bitirenler	3	Son
Lise veya dengi okullar üstü 1 yıllık mesleki veya teknik öğrenimi bitirenler	2	Son
Lise veya dengi okullar üstü 2 yıl veya Ortaokul üstü en az 5 yıllık mesleki veya teknik öğrenimi bitirenler	2	Son
Lise veya dengi okullar üstü 3 yıl teknik veya mesleki öğrenimi bitirenler	2	Son
2 yıl süreli yüksek öğrenimi bitirenler	1	Son
3 yıl süreli yüksek öğrenimi bitirenler	1	Son
4 yıl süreli yüksek öğrenimi bitirenler	1	Son
5 yıl süreli yüksek öğrenimi bitirenler	1	Son
6 yıl süreli yüksek öğrenimi bitirenler	1	Son

2.2.1.2. Ek Gösterge Aylığı

5434 sayılı Kanuna tabi belediye başkanlarının ek göstergeleri anılan Kanunun ek 48 inci maddesinde düzenlenmiş olup, anılan maddede; "...Belediye başkanı olarak iştirakçilikleri devam edenlere, genel idare hizmetleri sınıfında görev yapan genel müdürler için belirlenen ek gösterge rakamını ve öğrenim durumlarına göre yükselebilecekleri dereceyi geçmemek üzere emekli keseneklerine esas aylık dereceleri itibariyle mülki idare amirliği hizmetleri sınıfı için tespit edilen ek gösterge rakamları uygulanır.

Bu fıkralara girenlerden daha önce personel kanunlarına göre aylık almış iştirakçilere uygulanacak ek göstergeler, önceki görevleri için tespit edilmiş ek göstergelerden aşağı olamaz..." hükmüne yer verilmiştir.

Tablo 3: Mülki İdare Amirliği Hizmet Sınıfı Ek Göstergeleri

Derece	Ek Gösterge
1. derecenin 4. kademesi	4800
1	4000
2	3600
3	3000
4	2300
5	2200
6	1600
7	1500
8	1300
9	1150

2.2.1.3. Taban Aylığı

Taban aylığı, 1000 gösterge rakamının taban aylık katsayısıyla çarpımı sonucunda bulunan tutardır. 2021 yılının ilk 6 aylık dönemi için taban aylık katsayısı “2,594917” olarak belirlenmiş olup, taban aylığı da 2.594,92 TL’dir.

2.2.1.4. Kıdem Aylığı

Kıdem aylığı, her bir hizmet yılı için (20) gösterge rakamının aylık katsayısıyla çarpımı sonucu bulunan tutardır. Kıdem aylığının hesaplanmasında hizmet yılı kaç olursa olsun en fazla 25 yıl dikkate alınmaktadır. Emekli olunan hizmet süresine göre ödenecek kıdem aylıkları aşağıdaki gibidir.

15 hizmet yılı: $15 \times 20 \times \text{Aylık Katsayısı (0,165786)} = 49,74 \text{ TL}$

20 hizmet yılı: $20 \times 20 \times \text{Aylık Katsayısı (0,165786)} = 66,31 \text{ TL}$

25 hizmet yılı: $25 \times 20 \times \text{Aylık Katsayısı (0,165786)} = 82,90 \text{ TL}$ 30 hizmet yılı: $25 \times 20 \times \text{Aylık Katsayısı (0,165786)} = 82,90 \text{ TL}$

2.2.1.5. 5434 Sayılı Kanun Ek 70. Madde Aylığı

Söz konusu ödeme, 5434 sayılı Kanununun ek 70 inci maddesinde düzenlenmiştir. Söz konusu madde uyarınca; memuriyet taban aylığı ve kıdem aylığı tutarları ile zam, tazminat ve ödenekler ile benzeri ödemeler toplamına karşılık gelmek üzere, bazı ek gösterge rakamlarına göre belirlenmiş tazminat yansıtma oranlarının en yüksek devlet memuru aylığı ($9500 \times \text{Aylık Katsayısı} = 1.574,97$) çarpımı sonucunda bulunan tutar emekli aylığına esas unsurlardan bir diğeri olarak karşımıza çıkmaktadır.

Ek göstergesi 8400 ve daha yüksek olanlarda % 255 ine,

Ek göstergesi 7600 (dahil) - 8400 (hariç) arasında olanlarda % 215 ine,

Ek göstergesi 6400 (dahil) - 7600 (hariç) arasında olanlarda % 195 ine,

Ek göstergesi 4800 (dahil) - 6400 (hariç) arasında olanlarda % 165 ine,

Ek göstergesi 3600 (dahil) - 4800 (hariç) arasında olanlarda % 145 ine,

Ek göstergesi 2200 (dahil) - 3600 (hariç) arasında olanlarda % 85 ine,

Diğerlerinde % 55 ine,

tekabül eden miktarın en yüksek devlet memuru aylığı ile çarpımı sonucunda bu aylığa ulaşılmaktadır. Söz konusu aylığın hesabına ilişkin tabloya aşağıda yer verilmiştir:

Tablo 4: 5434 Sayılı Kanun Ek 70. Madde Aylığının Hesaplanması

Ek Gösterge	Hesaplanışı	Tutar (TL)
0 - 2200	1.574,97 x % 55	866,23
2200 - 3600	1.574,97 x % 85	1.338,72
3600 - 4800	1.574,97 x % 145	2.283,70
4800 - 6400	1.574,97 x % 165	2.598,70
6400 - 7600	1.574,97 x % 195	3.071,19
7600 - 8400	1.574,97 x % 215	3.386,18
8400 +	1.574,97 x % 255	4.016,17

2.2.1.6. Makam, Görev ve Temsil Tazminatları

Makam tazminatı, 657 sayılı Kanunun ek 26 ncı maddesinde düzenlenmiştir. Bu Kanuna ekli IV Sayılı Cetvele göre, 1000 ile 15.000 arasında değişen gösterge rakamlarının aylık katsayısı ile çarpımı sonucu bulunan miktarda makam tazminatı ödenmektedir.

5434 sayılı Kanunun ek 68 inci maddesinde; “Makam tazminatı ile yüksek hakimlik tazminatı ödenmesini gerektiren görevlerde toplam 2 yıl bulunduktan sonra emekliye ayrılanlara makam veya yüksek hakimlik ve temsil veya görev tazminatları buldukları en üst görevleri esas alınarak ödenir. Makam veya yüksek hakimlik tazminatı ödenmesini gerektiren görevlerde toplam en az iki yıl bulunmadan veya bu görevlerde hiç bulunmadan emekliye ayrılanlara ise, en az altı ay süreyle buldukları en üst görevleri için belirlenen görev tazminatı veya hizmet yılları itibarıyla belirlenen görev tazminatından yüksek olanı ödenir...”

Sandıkça emekli aylığı bağlanan büyükşehir belediye başkanlarına 7000, il belediye başkanlarına 6000, ilçe ve ilk kademe belediye başkanlarına 3000, diğer belediye başkanlarına 1500 gösterge rakamı üzerinden, bu maddede belirtilen usûl ve esaslar dâhilinde makam tazminatı, buna bağlı olarak temsil veya görev tazminatı ödenir...” hükmü yer almaktadır.

Görev tazminatının dayanağını, 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 1 inci maddesinin (C) bendi teşkil etmektedir. 7.000'den daha düşük göstergeler üzerinden makam veya yüksek hakimlik tazminatı öngörülen kadrolara atanmış olanlara, 15.000 gösterge rakamını geçmemek üzere Bakanlar Kurulunca tespit edilecek gösterge rakamlarının memur aylıklarına uygulanan katsayı ile çarpımı sonucunda bulunacak miktarda görev tazminatı ödenir.

2008/13694 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile (Görev Tazminatı Ödenmesi Hakkında Karar) makam veya yüksek hakimlik gösterge rakamları;

6.000 olanlara 9.000,

5.500 - 4.500 olanlara 7.000,

4.000 ve daha az olanlara 6.000, olarak belirlenmiştir.

Temsil tazminatının dayanağını ise, 27/01/2000 tarihli ve 4505 sayılı "Sosyal Güvenlikle İlgili Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması ve Temsil Tazminatı Ödenmesi Hakkında Kanun"un 5 inci maddesi teşkil etmektedir.

10/03/2000 tarihli ve 2000/457 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı uyarınca, kamu görevlilerine ödenecek olan temsil tazminatları belirlenmiştir.

Yukarıdaki hükümler çerçevesinde belediye başkanlarına ödenecek makam, görev ve temsil tazminatlarına ilişkin tabloya aşağıda yer verilmiştir:

Tablo 5: Belediye Başkanlarının Makam, Görev ve Temsil Tazminatları

Belediye Başkanı	Makam Tazminatı	Görev Tazminatı	Temsil Tazminatı
Büyükşehir Belediye Başkanı	7000	-	17000
İl Belediye Başkanı	6000	15000	-
İlçe Belediye Başkanı	3000	9000	-
Belde Belediye Başkanı	1500	7500	-

2.2.1.7. Ek Ödeme

08/02/2006 tarihli ve 5454 sayılı “T.C. Emekli Sandığı, Sosyal Sigortalar Kurumu ve BağKur’dan Aylık veya Gelir Almakta Olanlara Ek Ödeme Yapılması ile Sosyal Sigortalar Kurumu ve Bağ-Kur’dan Aylık veya Gelir Almakta Olanlara Ödenen Gelir ve Aylıklarda 2006 Yılında Yapılacak Artışlar ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun”un 1 inci maddesi uyarınca, emeklilere gelirlerine göre %4 veya %5 oranında ek ödeme yapılmaktadır. 5434 sayılı Kanun kapsamında emekli aylığı alanlar, dolayısıyla belediye başkanları için bu oran %4 olarak uygulanmaktadır.

2.2.1.8. Emekli Aylığının Hesaplanması

Yukarıda bahsedilen ödeme unsurlarından gösterge, ek gösterge, taban, kıdem ve ek 70 inci madde aylıkları “emekli aylığına esas gelir (EAEG)” unsurlarını ifade etmektedir. 5434 sayılı Kanunun (mülga) 41 inci maddesine göre; emekli aylığına esas gelir olarak ifade edilen tutarın fiili ve itibari hizmet toplamı 25 yıl olanlara % 75’i, 25 yıldan az olanlara her tam yıl için % 1 eksiği, fazla olanlara da her tam yıl için % 1 fazlası üzerinden bağlanmaktadır. Fiili ve itibari hizmet toplamındaki ay kesirleri tam ay sayılmakta, yıl kesirlerinin her ayı için emekli aylığı bağlanmasına esas aylık tutarının % 1’inin 12’de biri emekli aylığına ayrıca eklenmektedir. Ayrıca, söz konusu aylık bağlama oranı (ABO) %100’ü geçmemektedir.

Makam/görev/temsil tazminatları ise aylık bağlama oranı ile çarpılmamakta, söz konusu tazminatların tamamı emekli aylıklarında ödenmektedir.

Öte yandan, belediye başkanlarına emekli aylığına esas gelir unsurlarının (gösterge, ek gösterge, taban, kıdem, ek 70 inci madde aylıkları) (mülga) 41 inci maddeye göre belirlenecek aylık bağlama oranı ile çarpımı sonucu bulunacak tutarın %4’ü ile makam/görev/temsil tazminatı tutarlarının tamamına uygulanacak %4’lük tutarın toplamı üzerinden ek ödeme yapılmaktadır.

01/01/2021 - 30/06/2021 dönemi için; 30 hizmet yılı üzerinden emekli olan (lisans veya önlisans mezunu) belediye başkanlarının maaş hesaplamalarına ilişkin örnek tabloya aşağıda yer verilmiştir:

Tablo 6: Belediye Başkanlarının Emekli Maaşı Hesaplamaları

Emekli Maaşı Unsuru	Büyükşehir			
	Belediye Başkanı	İl Belediye Başkanı	İlçe Belediye Başkanı	Belde Belediye Başkanı
Gösterge Aylığı	248,68	248,68	248,68	248,68

Ek Gösterge Aylığı	795,77	795,77	795,77	795,77
Taban Aylığı	2.594,92	2.594,92	2.594,92	2.594,92
Kıdem Aylığı	82,89	82,89	82,89	82,89
Ek 70. Md. Aylığı	2.598,70	2.598,70	2.598,70	2.598,70
EAEG X ABO (%80)	5.056,77	5.056,77	5.056,77	5.056,77
Makam Tazminatı	1.160,50	994,72	497,36	248,68
Görev Tazminatı		2.486,79	1.492,07	1.243,40
Temsil Tazminatı	2.818,36			
Ek Ödeme	361,43	341,53	281,85	261,95
TOPLAM	9.397,06	8.879,80	7.328,05	6.810,79

2.2.2. Emekli İkramesi

Emekli ikramiyesi, 5434 sayılı Kanununun 89 uncu maddesinde düzenlenmiştir. Emekli aylığı bağlanan iştirakçilere görev yaptıkları her tam fiili hizmet yılı için, aylık bağlamaya esas tutarların bir aylığı emekli ikramiyesi olarak verilmektedir.

Söz konusu madde uyarınca, verilecek emekli ikramiyesinin hesabında, 30 fiili hizmet yılından fazla süreler dikkate alınmıyordu. Ancak, Anayasa Mahkemesi'nin bu düzenlemeyi iptal etmesi üzerine 30 yılı geçen süreler de emekli ikramiyesinin hesabında dikkate alınacaktır.

01/01/2021 - 30/06/2021 döneminde emekli olan belediye başkanları için ödenecek emekli ikramiyelerine ilişkin örnek hesaplamalara aşağıdaki tabloda yer verilmiştir:

Tablo 7: Belediye Başkanları İçin Örnek Emekli İkramesi Tutarları

Öğrenim Durumu	Hizmet Süresi	Ek Gösterge	Emekli İkramesi (TL)
Lisans/önlisans mezunu	25 yıl	4800	158.024
	30 yıl		189.629
	35 yıl		221.234
Lise mezunu	25 yıl	3000	118.567
	30 yıl		142.280
	35 yıl		165.994
Ortaokul mezunu	25 yıl	2200	114.132
	30 yıl		136.959
	35 yıl		159.785
İlkokul mezunu	25 yıl	1500	98.527
	30 yıl		118.233
	35 yıl		137.938

2. 5510 Sayılı Kanun Kapsamında Emekli Olan Belediye Başkanları

Ekim 2008 tarihinden sonra seçilen ve daha önce Emekli Sandığı iştirakçisi olmayan belediye başkanları 5510 sayılı Kanun hükümlerine tabi olacaktır.

2.1. Emeklilik Şartları

5510 sayılı Kanun kapsamında emekli olabilmek için de 5434 sayılı Kanunda olduğu gibi 2 şart bulunmaktadır. Bunlar “prim ödeme gün sayısı” ve “yaş” şartıdır. 5434 sayılı Kanundaki “hizmet süresi” şartının yerini 5510 sayılı Kanunda “prim ödeme gün sayısı” almıştır.

5510 sayılı Kanun kapsamında emekli olabilmek için 2 farklı yaş/hizmet şartı bulunmaktadır:

1- 5510 sayılı Kanununun 28 inci maddesinin ikinci fıkrasının (a) bendine göre; sigortalıların emekli olabilmek için kadın ise 58, erkek ise 60 yaşını doldurmuş olmaları ve en az 9000 gün sigorta primi bildirmiş olmaları gerekmektedir.

Aynı fıkranın (b) bendine göre ise, emeklilik yaşı kademeli olarak artırılmıştır. Buna göre;

Kadın için 58, erkek için 60 olarak belirlenen yaş şartı;

- 1) 1/1/2036 - 31/12/2037 tarihleri arasında kadın için 59, erkek için 61,
- 2) 1/1/2038 - 31/12/2039 tarihleri arasında kadın için 60, erkek için 62,
- 3) 1/1/2040 - 31/12/2041 tarihleri arasında kadın için 61, erkek için 63,
- 4) 1/1/2042 - 31/12/2043 tarihleri arasında kadın için 62, erkek için 64,
- 5) 1/1/2044 - 31/12/2045 tarihleri arasında kadın için 63, erkek için 65,
- 6) 1/1/2046 - 31/12/2047 tarihleri arasında kadın için 64, erkek için 65,
- 7) 1/1/2048 tarihinden itibaren ise kadın ve erkek için 65,

olarak uygulanmaktadır. Ancak yaş hadlerinin uygulanmasında (a) bendinde belirtilen prim gün sayısı şartının doldurulduğu tarihte geçerli olan yaş hadleri esas alınmaktadır.

2- 5510 sayılı Kanununun 28 inci maddesinin üçüncü fıkrasına göre ise; sigortalılar, ikinci fıkranın (a) ve (b) bentlerinde yer alan yaş hadlerine 65 yaşını geçmemek üzere üç yıl eklenmek ve adlarına en az 5400 gün prim bildirilmiş olmak şartıyla da emekli olabilmektedirler.

3.2. Emeklilere Sağlanan Haklar

5434 sayılı Kanunda olduğu gibi 5510 sayılı Kanun kapsamında emekli olanlar için de “yaşlılık aylığı” ile “emekli ikramiyesi” olmak üzere iki temel hak sağlanmaktadır. 5510 sayılı Kanunda “emekli aylığı” kavramı yerine “yaşlılık aylığı” kavramının kullanıldığına dikkat edilmelidir.

3.2.1. Yaşlılık Aylığı

Yaşlılık aylığı ödenmesinde esas alınan ödeme unsurlarına aşağıda yer verilmiştir:

1. Gösterge Aylığı

2. Ek Gösterge Aylığı

3. Taban Aylığı

4. Kıdem Aylığı

5. 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 152 nci maddesi uyarınca ödenen tazminatlar

6- Makam, Görev ve Temsil Tazminatları

Yaşlılık aylığının belirlenmesinde yukarıda sayılan unsurlardan gösterge aylığı, taban aylığı ile kıdem aylığı 5434 sayılı Kanun ile aynı şekilde belirlendiğinden anılan Kanundan farklılık arz eden diğer üç unsurdan bahsedilecektir.

3.2.1.1. Ek Gösterge Aylığı

5510 sayılı Kanununun 80 inci maddesinin üçüncü fıkrasının (d) bendinde; "büyükşehir belediye başkanları için bakanlık genel müdürünün, diğer belediye başkanları için ise öğrenim durumları itibarıyla 657 sayılı Kanuna göre yükselebilecekleri dereceyi aşmamak kaydıyla, 657 sayılı Kanuna ekli (I) sayılı ek gösterge cetvelinin "VIII. Mülki İdare Amirliği Hizmetleri Sınıfı" bölümünün (d) bendinde belirtilenlerin prime esas kazançları"nın esas alınacağı belirtilmektedir.

Bu çerçevede, 5510 sayılı Kanuna tabi belediye başkanlarından büyükşehir belediye başkanlarına "6400" ek gösterge, diğer belediye başkanları için ise Mülki İdare Amirliği Hizmetleri Sınıfı için öngörülen ek gösterge rakamları (Tablo 3) uygulanacaktır.

3.2.1.2. Makam, Görev ve Temsil Tazminatları

5510 sayılı Kanunda belediye başkanlarının makam tazminatları, dolayısıyla görev/temsil tazminatları açısından farklı bir düzenlemeye gidilmiştir. Bu çerçevede, söz konusu Kanununun 80 inci maddesinin üçüncü fıkrasının (d) bendinde; "Büyükşehir belediye başkanları için bakanlık genel müdürünün, diğer belediye başkanları için ise öğrenim durumları itibarıyla 657 sayılı Kanuna göre yükselebilecekleri dereceyi aşmamak kaydıyla, 657 sayılı Kanuna ekli (I) sayılı ek gösterge cetvelinin "VIII. Mülki İdare Amirliği Hizmetleri Sınıfı" bölümünün (d) bendinde belirtilenlerin prime esas kazançları... esas alınır." denildiğinden büyükşehir belediye başkanları için "7000" gösterge rakamı üzerinden makam, "17000" gösterge rakamı üzerinden temsil tazminatı, diğer belediye başkanları için ise (birinci dereceye gelmiş olmak koşuluyla) mülki idare amirleri için belirlenmiş gösterge rakamları üzerinden makam tazminatı ödenmektedir.

3.2.1.3. Özel Hizmet Tazminatı

Özel hizmet tazminatı, mevzuatta ilgili unvanlar için öngörülen oranların en yüksek devlet memuru aylığı ile çarpımı sonucunda bulunan tutardır. 5510 sayılı Kanununun 80 inci maddesinin üçüncü fıkrasının (d) bendi hükmü kapsamında, büyükşehir belediye başkanları ile diğer belediye başkanlarının prime esas kazançlarında dikkate alınacak özel hizmet tazminat oranlarına aşağıdaki tabloda yer verilmiştir:

Tablo 8: Belediye Başkanlarının Faydalanacakları Özel Hizmet Tazminat Oranları

Derece	Tazminat Oranı
Büyükşehir	% 330
1	% 290
2-3	% 280
4-5	% 260
Diğer	% 240

3.2.1.4. Yaşlılık Aylığının Hesaplanması

Yaşlılık aylığının hesaplanması, 5510 sayılı Kanununun 29 uncu maddesinde düzenlenmiştir. Buna göre; 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (c) bendi kapsamındaki sigortalılar bakımından bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten sonra ilk defa sigortalı olarak çalışmaya başlayanların yaşlılık aylığı, “ortalama aylık kazanç” ile “aylık bağlama oranı”nın çarpımı sonucunda bulunan tutardır.

Ortalama aylık kazanç; sigortalının her yıla ait prime esas kazancının, kazancın ait olduğu yıldan itibaren aylık talep tarihine kadar geçen yıllar için, her yıl gerçekleşen güncelleme katsayısı ile güncellenerek bulunan kazançlar toplamının, itibarî hizmet süresi ile fiilî hizmet süresi zammı hariç toplam prim ödeme gün sayısına bölünmesi suretiyle hesaplanan ortalama günlük kazancın otuz katıdır.

Aylık bağlama oranı; sigortalının malûllük, yaşlılık ve ölüm sigortalarına tâbi geçen toplam prim ödeme gün sayısının her 360 günü için % 2 olarak uygulanmaktadır. Bu hesaplamada 360 günden eksik süreler orantılı olarak dikkate alınmaktadır. Ancak aylık bağlama oranı % 90'ı geçmemektedir.

Özetle, yaşlılık aylığının hesaplanmasında emeklilerin sigortalı olarak çalıştıkları tüm hizmet sürelerindeki ortalama kazançları esas alınmaktadır. Tabiki bu kazançlar “prime esas kazanç” kabul edilen kazançlardır. Her yılın toplam kazancının %2’si yaşlılık aylığında değerlendirildiğinden, 25 yıl hizmeti olan bir belediye başkanına ortalama kazancının %50’si oranı üzerinden yaşlılık aylığı bağlanacaktır.

3.2.2. Emekli İkramesi

5510 sayılı Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten sonra ilk defa 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi kapsamında emekli olanların emekli ikramiyeleri 5434 sayılı Kanunun ek 82 inci maddesine göre ödenmektedir. Anılan maddede; 5434 sayılı Kanun kapsamında iştirakçi olanların emeklilik ikramiyesine ilişkin azami süre, hesap yöntemi, emekli ikramiyesinin hesabında kullanılan ödeme unsurları ile bu ödeme unsurlarına hak kazanma şartlarına ilişkin esas ve usûller, ödeme unsurlarının ikramiye hesabına esas alınan oran ve/veya miktarları dikkate alınarak ödenmektedir. Özetle, 5510 sayılı Kanun kapsamında emekli olanlara ödenecek emekli ikramiyesi, ilgililerin 5434 sayılı Kanun kapsamında emekli olmuş gibi değerlendirilerek ödenmektedir.

Ancak, emekli ikramiyesinin ödenmesinde belediye başkanları açısından bir fark bulunmaktadır. O da daha önce bahsedildiği üzere, 5434 sayılı Kanuna tabi büyükşehir belediye başkanlarının ek göstergesinin “4800”, 5510 sayılı Kanuna tabi büyükşehir belediye başkanlarının ek göstergesinin ise “6400” olarak belirlenmiş olmasıdır.

Aşağıdaki tabloda 5434 sayılı Kanun ile 5510 sayılı Kanun kapsamında emekli olacak büyükşehir belediye başkanlarına ödenecek emekli ikramiyelerine karşılaştırmalı olarak yer verilmiştir:

Tablo 9: Büyükşehir Belediye Başkanları İçin Örnek Emekli İkramesi Tutarları

Öğrenim Durumu	Hizmet Süresi	5434 Sayılı Kanun Kapsamında Emekli İkramesi (TL)	5510 Sayılı Kanun Kapsamında Emekli İkramesi (TL)
Lisans/ önlisans mezunu	25 yıl	158.024	176.468
	30 yıl	189.629	211.761
	35 yıl	221.234	247.055

4. Hizmet Birleştirme ile Ek Gösterge ve Makam/Görev/Temsil Tazminatlarına Hak Kazanma

Hizmet birleştirmeyi, farklı sigorta kollarında (Emekli Sandığı, SSK, Bağ-Kur) geçen hizmetlerin tek bir hizmet kolundan emekli olacak şekilde birleştirilmesi şeklinde tanımlayabiliriz.

5510 sayılı Kanunun geçici 2 nci maddesinin son fıkrasında; bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce sigortalı veya iştirakçi olup, bu tarihten sonra aylık talebinde bulunanlardan, farklı sosyal güvenlik kurumlarına ya da 5510 sayılı Kanunda belirtilen sigortalılık hallerinden birden fazlasına tabi olanlara aylık bağlanmasına esas alınacak kanunun, mülga 2829 sayılı Kanun hükümlerine göre tespit edileceği belirtilmiştir.

Mülga 2829 sayılı Kanunun 4 üncü maddesine göre; hizmet birleştirme yapılabilmesi için hizmet süreleri toplamının aylık bağlanmasına yeterli olması gerekmektedir. Anılan Kanunun 8 inci maddesine göre ise; birleştirilmiş hizmet süreleri toplamı üzerinden, ilgililere; son yedi yıllık fiili hizmet süresi içinde fiili hizmet süresi fazla olan kurumca, hizmet sürelerinin eşit olması halinde ise eşit hizmet sürelerinden sonuncusunun tabi olduğu kurumca, kendi mevzuatına göre aylık bağlanacak ve ödenecektir.

Ancak, malullük, ölüm, 5434 sayılı T.C. Emekli Sandığı Kanununa göre yaş haddinden re'sen emekli olma, süresi kanunla belirlenen vazifelere atanma veya seçilme ve bağlı oldukları kurumun kanunla değiştirilmesi hallerinde ilgililere hizmet sürelerinden sonuncusunun tabi olduğu kurumca, kendi mevzuatına göre aylık bağlanacaktır.

Yani belediye başkanı olarak seçilmek suretiyle 5434 sayılı Kanun kapsamında iştirakçi olanlar için son yedi yıllık fiili hizmet süresine bakılmamakta, son iştirakçiliğinin belediye başkanlığında geçmesi durumunda (yaş ve hizmet süresi şartlarını da yerine getirmek kaydıyla) 5434 sayılı Kanun kapsamında emekli olacaklardır.

5434 sayılı Kanun kapsamında emekli olan belediye başkanları, en az bir ay kesenek ödemiş olmak kaydıyla (6 ay görev yapma şartını bulunmaksızın), belediye başkanları için öngörülen ek gösterge rakamlarından faydalanabileceklerdir.

Ancak, makam/görev/ temsil tazminatlarına hak kazanmak için belediye başkanı olarak en az iki yıl görev yapılması gerekmektedir.

Öte yandan, 5434 sayılı Kanunun ek 73 üncü maddesi uyarınca, daha yüksek ek göstergeli görevlerde bulunduktan sonra belediye başkanlığına seçilenlerin, yüksek olan ek göstergeden faydalanabilmesi için ek göstergesi yüksek olan önceki görevde en az 6 aysüreyle Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığına kesenek ve karşılık ödemiş olması şarttır. Örneğin, "6400" ek göstergeli genel müdür olarak görev yapmakta iken "4800" ek göstergeli bir görev olan belediye başkanlığına seçilen bir kişinin, "6400" ek göstergeden faydalanabilmesi için genel müdürlükte en az 6 ay süreyle görev yapması gerekmektedir.

Makam/görev/temsil tazminatlarına hak kazanma açısından ise, 5434 sayılı Kanunun ek 68 inci maddesinde düzenlemeler yapılmıştır. Anılan madde uyarınca, makam tazminatı ödenmesini gerektiren görevlerde toplam 2 yıl bulunduktan sonra emekliye ayrılanlaramakam/görev/temsil tazminatları buldukları en üst görevleri esas alınarak ödenmektedir. Bu görevlerde 2 yılı tamamlamadan veya hiç bulunulmadan emekliye ayrılma durumunda, en az 6 ay süreyle bulunulan en üst görev için belirlenen görev tazminatı ödenmektedir.

5510 sayılı Kanunun 53 üncü maddesine göre ise; söz konusu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren ilk defa sigortalı sayılanlardan 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (a), (b) ve (c) bentlerinden birden fazlasına tabi olarak çalışmış olanların yaşlılık aylığı bağlanma taleplerinde, en fazla sigortalılığın geçtiği sigortalılık hali, hizmet sürelerinin eşit olması ile malûllük ve ölüm halleri ile yaş haddinden re'sen emekli olma, süresi kanunla belirlenen vazifelere atanma veya seçilme ve bağlı oldukları sigortalılık halinin kanunla değiştirilmesi durumunda ise son sigortalılık hali esas alınmaktadır. Yani Ekim 2008 tarihinden önce herhangi bir sigortalılığı bulunmayan belediye başkanları, bu tarihten sonra birden fazla sigortalılığı bulunması ve son sigortalılığının belediye başkanlığında geçmesi halinde 5510 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi kapsamında emekli olacaklardır.

5. Emekli/Yaşlılık Aylığı Almakta İken Belediye Başkanı Seçilenlerin Durumu

21/04/2005 tarihli ve 5335 sayılı Kanunun 30 uncu maddesinde; "Cumhurbaşkanı tarafından atanan veya görevlendirilenler, Türkiye Büyük Millet Meclisince yapılan seçimler sonucunda görev verilenler ile yükseköğretim kurumlarının öğretim üyeliklerine ve Sağlık Bakanlığının tabip ve uzman tabip kadrolarına yapılacak atamalar hariç olmak üzere, herhangi bir sosyal güvenlik kurumundan emeklilik veya yaşlılık aylığı alanlar, genel bütçeye dahil dairelerin, katma bütçeli idarelerin, döner sermayelerin, kefalet sandıklarının, sosyal güvenlik kurumlarının ve bütçeden yardım alan kuruluşların kadrolarına açıktan atanamazlar.

Herhangi bir sosyal güvenlik kurumundan emeklilik veya yaşlılık aylığı alanlar bu aylıkları kesilmeksizin; genel bütçeye dahil daireler, katma bütçeli idareler, döner sermayeler, fonlar, belediyeler, il özel idareleri, belediyeler ve il özel idareleri tarafından kurulan birlik ve işletmeler, sosyal güvenlik kurumları, bütçeden yardım alan kuruluşlar ile özel kanunla kurulmuş diğer kamu kurum, kurul, üst kurul ve kuruluşları, kamu iktisadi teşebbüsleri ve bunların bağlı ortaklıkları ile müessese ve işletmelerinde ve sermayesinin %50'sinden fazlası kamuya ait olan diğer ortaklıklarda herhangi bir kadro, pozisyon veya görevde çalıştırılmaz ve görev yapamazlar..." hükmüne yer verilmiştir.

Aynı maddenin dördüncü fıkrasında yer alan, "mahalli idareler seçimleri sonucuna göre görev alanlar" söz konusu hükümlerin istisnası olarak düzenlenmiştir. Bu çerçevede

emeklilik veya yaşlılık aylığı almakta iken belediye başkanı seçilenlerin bu aylıkları kesilmeyecek, ayrıca belediye başkanlıkları sebebiyle görev aylığı alacaklardır. Bu durumda belediye başkanlarından prim kesintisi yapılmayacak, belediye başkanlığında geçirecekleri hizmetleri de emekliliklerinde yeniden değerlendirilmeyecektir.

5434 sayılı Kanunun mülga ek 68 inci maddesinin beşinci fıkrasında; “Temsil ve görev tazminatları; yönetim ve denetim kurulu üyelikleri dahil olmak üzere kamu kesiminde her ne suretle olursa olsun aylık veya ücret alıp almadıklarına bakılmaksızın görev alanlara bu durumları devam ettiği sürece ödenmez...” hükmüne yer verilmiş olup, 5434 sayılı Kanun kapsamında emekli aylığı almakta iken belediye başkanı seçilenlerden belediye başkanlığı devam ettiği sürece görev veya temsil tazminatı ödenmeyecek, varsa sadece makam tazminatı ödenecektir.

Diğer taraftan, belediye başkanlarının 5510 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi kapsamında sigortalı olmak istemeleri, diğer bir deyişle belediye başkanlığında geçen hizmet süreleri ile belediye başkanının emeklilik haklarından faydalanmak istemeleri halinde, dilekçelerinin 5434 sayılı Kanun kapsamında hizmeti bulunmayanların SGK kayıtlarına geçtiği tarihten, 5434 sayılı Kanun kapsamında hizmeti bulunanların ise SGK kayıtlarına geçtiği tarihi takip eden aybaşından itibaren emeklilik/ yaşlılık aylıkları kesilerek sigortalılıkları başlatılacaktır.

6. Sonuç ve Değerlendirme

5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununda yapılan düzenlemeler kapsamında, Ekim 2008 tarihinden önce ve sonra sigortalı olanların emekliliklerinde önemli farklılıklar bulunmaktadır. İlk defa 5510 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi kapsamında sigortalı olanlardan henüz emekli olanlar bulunmadığından, 5434 ile 5510 sayılı Kanunlar kapsamındaki emeklilikler kıyaslanamamaktadır.

5510 sayılı Kanun kapsamında emekli olanların alacakları yaşlılık aylığının 5434 sayılı Kanun kapsamında emekli olanlara göre oldukça düşük olacağı bilinmekle birlikte, 5510 sayılı Kanun çerçevesinde belirlenen yaşlılık aylığı, “ortalama aylık kazanç” göre belirlendiğinden net bir rakam söylemek mümkün bulunmamaktadır. Belediye başkanları özelinde sistemi değerlendirirsek, en azından iki Kanun arasındaki farklar daha net bir şekilde görülebilir.

5434 sayılı Kanunda emekli aylığına esas gelir; “gösterge aylığı”, “ek gösterge aylığı”, “taban aylığı”, “kıdem aylığı” ve “ek 70. madde aylığı” unsurlarından oluşmaktadır. Belediye başkanının 25 hizmet yılı üzerinden emekli olduğunu varsayarsak, saydığımız bu beş gelir unsurunun %75’i emekli aylığına esas geliri oluşturmaktadır. Belediye başkanlarının hak etmiş oldukları makam/görev/temsil tazminatları ise hiçbir kesintiye tabi tutulmaksızın emekli aylıklarında ödenmektedir. Ayrıca, 5454 sayılı Kanunda

kapsamında %4 oranında ek ödeme yapılmaktadır.

5510 sayılı Kanuna baktığımızda ise, prime esas kazanç; “gösterge aylığı”, “ek gösterge aylığı”, “taban aylığı”, “kıdem aylığı”, “özel hizmet tazminatı” ve “makam/görev/temsil tazminatı” unsurlarından oluşmaktadır. Belediye başkanının 9000 prim ödeme gün sayısı (25 hizmet yılı) üzerinden emekli olduğunu varsayarsak, saydığımız tüm bu prime esas kazanç unsurlarının 25 yıllık ortalamasının %50’si oranında yaşlılık aylığı bağlanacaktır. Ayrıca, yaşlılık aylığı alanlara 5454 sayılı Kanun kapsamında ek ödeme yapılmamaktadır. İki Kanunu kıyasladığımızda 5510 sayılı Kanun kapsamında emekli olanların yaşlılık aylıklarının 5434 sayılı Kanun kapsamında emekli aylığı alanlara göre yaklaşık yarı yarıya azalacağını tahmin edebiliriz.

5434 ve 5510 sayılı Kanunların sistematığından kaynaklanan farklılıklar bulunmakla birlikte, tabi olunan kanuna göre belediye başkanlarının ek gösterge ile makam tazminatlarında da bazı farklılıklar bulunmaktadır.

5434 sayılı Kanuna tabi büyükşehir belediye başkanları “4800” ek gösterge rakamından faydalanmaktayken, 5510 sayılı Kanuna tabi büyükşehir belediye başkanları “6400” ek gösterge rakamından faydalanmaktadır. Diğer belediye başkanları için her iki kanunda da Mülki İdare Amirliği Hizmetleri Sınıfında görev yapanların ek gösterge rakamlarının esas alınacağı düzenlenmiştir. Ek gösterge rakamındaki bu farklılık sebebiyle, 5510 sayılı Kanuna tabi olarak emekli olacak büyükşehir belediye başkanlarının, 5434 sayılı Kanuna tabi olarak emekli olacak büyükşehir belediye başkanlarına göre emekli ikramiyeleri daha yüksek olacaktır.

Makam tazminatı açısından ise, 5434 sayılı Kanuna tabi büyükşehir belediye başkanlarına “7000”, il belediye başkanlarına “6000”, ilçe ve ilk kademe belediye başkanlarına “3000”, diğer belediye başkanlarına “1500” gösterge rakamı üzerinden belirleme yapılmışken, 5510 sayılı Kanuna tabi büyükşehir belediye başkanları için bakanlık genel müdürünün (7000), diğer belediye başkanları için ise öğrenim durumları itibarıyla 657 sayılı Kanuna göre yükselebilecekleri dereceyi aşmamak kaydıyla, Mülki İdare Amirliği Hizmetleri Sınıfında görev yapanlar için belirlenmiş gösterge rakamları üzerinden belirleme yapılmıştır.

Tüm bu açıklamalar çerçevesinde; ek gösterge açısından 5510 sayılı Kanun, makam tazminatı açısından ise 5434 sayılı Kanun hükümleri esas alınarak, yasal bir düzenlemeye gidilmesinin uygun olacağı, böylece gösterge rakamlarında birlikteliğin sağlanmış olacağı değerlendirilmektedir. Ayrıca 5510 sayılı Kanun kapsamında emekli olacakların yaşlılık ayları düşük olacağından prime esas kazançta tüm gelir unsurlarının matraha ilave edilerek sistemin tekrardan revize edilmesi, ileride ortaya çıkabilecek sorunların bugünden çözüme kavuşturulması gerektiği değerlendirilmektedir.

Telefon: +90 (312) 473 84 23

E-Posta: mts@mevzuattakip.com.tr

Adres: etin Emeç Bulvari Hürriyet Cad. No: 2/12 ankaya ANKARA